

УДК 378.096+347.918(412.5)
DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.187-191

Нагорна Ольга Олександрівна

кандидат філологічних наук, доцент

завідувач кафедри мовознавства

Хмельницький університет управління та права, м.Хмельницький, Україна

olha-nahorna@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1848-4368>

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МАГІСТЕРСЬКОЇ ПРОГРАМИ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯМИ «СУДОВИЙ РОЗГЛЯД ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ ТА ВИРІШЕННЯ СПОРІВ» ТА «ВИРІШЕННЯ СПОРІВ» У ШКОЛІ ПРАВА ЛОНДОНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ СІТІ

Анотація. Питання професійної підготовки фахівців, здатних ефективно вирішувати складні та багатосторонні міжнародні спори є дуже актуальним в умовах глобалізації. Метою дослідження є детальний аналіз основних особливостей організації та функціонування магістерської програми за спеціальностями «Судовий розгляд цивільних справ та вирішення спорів» та «Вирішення спорів» у школі права Лондонського університету Сіті. Для визначення ступеня наукової розробленості дослідницької проблеми було застосовано метод аналізу та синтезу методологічної, соціальної, правової, науково-методичної літератури. Метод узагальнення був використаний для формулювання висновків статті. Спеціалізуючись на вирішенні спорів, студенти отримують можливість глибоко зрозуміти теорію та практику вирішення спорів у цивільних та кримінальних справах як шляхом традиційного судового процесу, так і за допомогою альтернативних процедур, зокрема арбітражу та посередництва.

Ключові слова: арбітраж; альтернативне вирішення спорів; Школа права Лондонського університету Сіті; магістерська програма.

Вступ. Згідно з результатами дослідження «Еволюція міжнародного арбітражу» (International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration, 2018), проведеного Школою міжнародного арбітражу Лондонського Університету королеви Марії у 2018 р., Лондон було обрано як найбільш бажане місце проведення арбітражного розгляду в усіх регіонах (64%), у той час як Женева посідає третє місце в країнах Європи, Африки та на Близькому Сході (26%); Нью-Йорк займає третє місце в Північній Америці (22%), а Швеція користується популярністю серед 12% опитаних.

Велика Британія має значний практичний досвід та розвинуту інфраструктуру для ефективного вирішення складних та багатосторонніх міжнародних спорів. Можна визначити декілька ключових факторів (навіть не враховуючи стратегічне географічне розташування країни та використання однієї з найбільш розповсюджених мов у світі), які зробили Велику Британію світовим центром міжнародного арбітражу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Авторами праць з актуальних проблем міжнародного комерційного арбітражу та альтернативних способів вирішення спорів є переважно зарубіжні дослідники. Однак, швидка популяризація арбітражного розгляду спорів посилила цікавість вітчизняних науковців до проблем міжнародного арбітражу, викликала необхідність детально вивчати історію становлення та сучасну практику організації та здійснення міжнародного комерційного арбітражу. Вагомими є напрацювання вітчизняних авторів, які присвятили свою наукову діяльність міжнародному арбітражу, його впровадженню в культуру українського суспільства, професійну підготовку арбітражних юристів.

Проте, питання професійної освіти арбітражних юристів на сьогодні залишається відкритим, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Метою статті є детальний аналіз основних особливостей організації та функціонування магістерської програми за спеціальностями «Судовий розгляд цивільних справ та вирішення спорів» та «Вирішення спорів» у школі права Лондонського університету Сіті.

Методи дослідження. Для визначення ступе-

ня наукової розробленості дослідницької проблеми було застосовано метод аналізу та синтезу методологічної, соціальної, правової, науково-методичної літератури. Метод узагальнення був використаний для формулювання висновків статті.

Виклад основного матеріалу. Школа права Лондонського університету Сіті пропонує магістерську програму за низкою різних спеціалізацій у галузі права, серед яких для нас особливого інтересу становлять спеціалізації «Судовий розгляд цивільних справ та вирішення спорів» (англ. *Civil Litigation and Dispute Resolution*) та «Вирішення спорів» (англ. *Dispute Resolution*). Варто зауважити, що лише детальне вивчення особливостей цих спеціалізацій, а зокрема навчальних курсів, дозволяє стверджувати, що вони безпосередньо пов'язані з вивченням теоретичних і практичних питань міжнародного арбітражу. Тут чітко прослідковується загальна тенденція більшості зарубіжних шкіл права давати більш широкі за значенням назви пропонованим магістерським програмам, приміром «Вирішення спорів» чи «Альтернативні способи вирішення спорів», тим самим розширюючи професійні перспективи для майбутніх випускників, бо, окрім арбітражної практики, вони зможуть працювати в судовій системі, бути медіаторами чи фасилітатором.

Спеціалізуючись на вирішенні спорів, студенти отримують можливість глибоко зрозуміти теорію та практику вирішення спорів у цивільних та кримінальних справах як шляхом традиційного судового процесу, так і за допомогою альтернативних процедур, зокрема арбітражу та посередництва. Тут арбітраж вивчається в контексті внутрішньої, європейської та міжнародної практик (Programme Specification – Postgraduate Programmes, 2018).

Завданнями аналізованих спеціалізацій магістерських програм є: забезпечити студентів глибокими знаннями в дотичних до майбутньої професійної діяльності галузях права; удосконалити професійні та спеціальні правничі навички; надавати можливість критично оцінювати аспекти права та/або юридичну практику; допомогти зробити обґрунтований вибір при виборі теми наукового дослідження та довести його доцільність; сприяти розвитку науково-дослідницьких навичок студентів; дозволити демонстру-

вати впевненість у власних силах та інноваційний підхід під час підготовки та захисту магістерської дисертації; забезпечити міждисциплінарний підхід у процесі навчання.

Для того, щоб вступити на магістерську програму в школу права Лондонського університету Сіті необхідно мати ступінь бакалавра у галузі права або еквівалентну кваліфікацію у відповідній дисципліні, а також вільно володіти письмовою та розмовною англійською мовою. Кандидати, які не є громадянами англосовітських країн, повинні скласти IELTS – екзамен з англійської мови з загальним балом не менше 7,0. Якщо рівень англійської мови не відповідає вимогам, то на базі Лондонського університету Сіті існує можливість прослухати підготовчі курси з вивчення англійської мови.

Кандидати, які отримали ступінь бакалавра за іншою спеціальністю, можуть також розглядатись, але слід зазначити, що для них існують певні обмеження у виборі навчальних модулів, що згодом буде обговорюватись з директором магістерської програми (Programme Specification – Postgraduate Programmes, 2018).

Навчання на магістерській програмі в школі права Лондонського університету Сіті може здійснюватись як за очною формою (один-два роки) так і за заочною формою (від двох до чотирьох років), де основною умовою для отримання ступеня магістра є набрати 180 кредитів (*UK credits*) до завершення програми, що дорівнює 90 кредитам ЄКТС. Існують окремі винятки, обумовлені в Правилах оцінювання університету (англ. *University's Assessment Regulations*), які дозволяють дещо відтермінувати навчання. Незважаючи на високу плату за навчання (для громадян Британії та країн ЄС вартість на стаціонарі складає 12500£ за рік, на заочній – 6250£, у той час як для іноземців, які походять з країн, що не є членами ЄС плата ще вища – стаціонар 17500£, заочне 8750£), існує велика кількість бажаючих отримати якісну європейську освіту у сфері арбітражу та інших альтернативних способах вирішення спорів. Не слід забувати також про численні гранти та стипендіальні програми, які можуть здійснити фінансову підтримку здібних студентів.

Так, для отримання ступеня магістра існує два варіанти (див.табл. 1)

Таблиця 1

Частини	Освітній рівень	Кредити	Навантаження (%)
Дисертація	7	60 або 30	33% або 17%
Навчальні курси	7	120 або 150	67% або 83%

Варто зазначити, що у випадку, якщо студент прослухав 120 кредитів, він має можливість отримати диплом про післяуніверситетську юридичну освіту. Якщо обсяг набраних кредитів становить 60, то слухач може претендувати лише на свідоцтво про післяуніверситетську юридичну освіту.

Зосередимо увагу більш детально на окремих частинах навчальної програми в магістратурі школи права Лондонського університету Сіті.

Перша частина є навчальним компонентом програми, яка складається з навчальних модулів (на вивчення кожного окремого модуля відводиться 30 кредитів), що обираються студентом з діапазону доступних предметів, виходячи при цьому на загальну суму 120 або 150 кредитів. Студентам денної форми

навчання рекомендується прослухати 60 кредитів за перший семестр навчання та 60 або 90 кредитів за другий семестр. Якщо студент навчається за заочною формою, то він повинен організувати свій графік та узгодити його з директором програми в залежності від кількості запланованих на навчання років, тобто цей період може коливатись від двох до чотирьох років. Зазвичай студенти-заочники працюють над магістерською дисертацією після завершення всіх навчальних модулів (Programme Specification – Postgraduate Programmes, 2018).

Важливо, що для студентів очної форми навчання можна розпочати навчання в вересні або в січні, що передбачає такий орієнтовний графік роботи (див. табл. 2):

Таблиця 2

Початок програми у вересні	Початок програми у січні
- прослухати взаємоузгоджену кількість кредитів навчальних модулів в осінньому семестрі; - прослухати решту кредитів навчальних модулів під час весняного семестру; - завершити магістерську дисертацію протягом літнього семестру.	- проведемо взаємоузгоджену кількість кредитів навчальних модулів у весняному семестрі; - завершити магістерську дисертацію протягом літнього семестру; - прослухати решту кредитів навчальних модулів під час осіннього семестру.

У таблиці 3 пропонується перелік модулів, передбачених для двох різних спеціалізацій, зокрема (Programme Specification – Postgraduate Programmes, 2018).

Основними формами навчального процесу в школі права Лондонського університету Сіті є лекція та семінар. Програмою передбачено, що семінари з навчального модуля проводяться у невеликих групах (від 5 до 35 студентів) протягом одного семестру. Кожен семінар забезпечує форум для вивчення питань, аналізу, критичних дебатів, презентацій із активною участю студентів.

Окрім аудиторного навчання, студенту потрібно витратити значні обсяги часу на самостійне навчання (близько 280 годин на модуль) та підготовку. Студент отримує певні вказівки щодо відповідних матеріалів

та додаткової літератури для поглибленого аналізу, що допомагає розвивати дослідницькі навички студентів ще до початку роботи над магістерською дисертацією. Магістерська програма включає також вступний курс, зокрема це лекції та майстер-класи з різних аспектів права (англійського, європейського та міжнародного). Важливо, що усі навчання підтримується різними онлайн ресурсами, які допомагають студентам у підготовці до занять.

Здобуті знання та навички магістрів оцінюються через письмові курсові роботи (5000 слів), підготовку презентацій, усні доповіді, виконання тестів, розробку проектів тощо. Встановлено критерії оцінювання для кожного модуля, які засновані на передбачуваних результатах навчання, необхідному рівні навичок, знань та умінь студентів магістерської про-

Таблиця 3

Магістерська програма «Судовий розгляд цивільних справ та вирішення спорів»					
Назва модуля	Код	Кількість кредитів	Основний / вибірковий	Можливість компенсації	Рівень
Адвокатська практика: приклади судових слухань / <i>Advocacy: Trial Stories</i>	LMM157	30	В	Так	7
Арбітраж / <i>Arbitration</i>	LLM304	30	В	Так	7
Можливості вирішення цивільних спорів – стратегія, ризики, витрати / <i>Civil Dispute Resolution Options – Strategy, Risks and Costs</i>	LMM302	30	В	Так	7
Комерційні / Високовартісні судові процеси у Лондоні / <i>Commercial/High Value Litigation in London</i>	LLM301	30	В	Так	7
Міжнародний комерційний арбітраж / <i>International Commercial Arbitration</i>	LMM082	30	В	Так	7
Міжнародні енергетичні спори / <i>International Energy Disputes</i>	LMM100	30	В	Так	7
Медіація та переговори / <i>Mediation and Negotiation</i>	LLM303	30	В	Так	7
Професійна етика в комерційній юридичній практиці / <i>Professional Ethics for Commercial Legal Practice</i>	LMM163	30	В	Так	7
Магістерська програма «Вирішення спорів»					
Комерційні / Високовартісні судові процеси у Лондоні / <i>Commercial/High Value Litigation in London</i>	LLM301	30	В	Так	7
Можливості вирішення цивільних спорів – стратегія, ризики, витрати / <i>Civil Dispute Resolution Options – Strategy, Risks and Costs</i>	LMM302	30	В	Так	7
Медіація та переговори / <i>Mediation and Negotiation</i>	LLM303	30	В	Так	7
Арбітраж / <i>Arbitration</i>	LLM304	30	В	Так	7
Міжнародний комерційний арбітраж / <i>International Commercial Arbitration</i>	LMM082	30	В	Так	7
Міжнародні енергетичні спори / <i>International Energy Disputes</i>	LMM100	30	В	Так	7

грами за спеціальностями «Вирішення спорів» та «Альтернативні способи вирішення спорів». Результати оцінювання, як правило, публікуються у віртуальному навчальному середовищі Moodle.

Якщо студент не склав модуль, можуть застосовуватися такі варіанти (Programme Specification – Postgraduate Programmes, 2018):

1. Компенсація, коли студент не набрав загальної кількості кредитів модуля (30) за першою спробою (окрім дисертації) і доведено, що студент успішно склав інші навчальні модулі програми; його мінімальна загальна оцінка не більше, ніж на 5% нижча прохідного бала модуля; сукупну оцінку 55% було в цілому досягнуто.

Щоб уникнути непорозумінь, керівництво магістерської програми дозволяє компенсацію лише одного 30-кредитного навчального модуля.

2. Перездача цілого модуля чи його окремої теми з мінімальним прохідним балом у разі, якщо у студента немає права на компенсацію.

Студент, який не зміг компенсувати чи перездати модуль до зазначеного терміну, буде відрахований з навчання.

На додачу до основних форм навчання, школа права Лондонського університету Сіті організовує низку семінарів із залученням запрошених практи-

ків, судових експертів та видатних учених. Ці семінари зосереджуються на практичній стороні права, зокрема тут обговорюються деталі реальних справ та ситуацій, новітні практичні чи нормативні розробки. Така форма роботи надає можливість студентам особисто познайомитись з провідними представниками їх майбутньої професії, таким чином проявити свій потенціал та позмагатися з іншими одногрупниками за місце для проходження стажування, яке у майбутньому може стати робочим місцем (Programme Specification – Postgraduate Programmes, 2018).

Крім цього, студенти можуть скористатися можливістю відвідувати один додатковий модуль протягом семестру (за винятком тих модулів, які були вже офіційно обрані), проте він не враховується до загальних кредитів та жодним чином не оцінюється. Очевидно, що вибір цього модуля обумовлюється індивідуальними характеристиками студента та його бажанням наполегливо вчитися й розвивати власні здібності.

Друга частина навчальної програми в магістратурі школи права Лондонського університету Сіті передбачає написання магістерської дисертації як для студентів денної так і заочної форми навчання (див. табл. 4) (Dispute-resolution, 2018).

Таблиця 3

Назва модуля	Код	Кількість кредитів	Основний / вибірковий	Можливість компенсації	Рівень
Дисертація А (20000 слів)	LMM161	60	В	Ні	7
Дисертація В (10000 слів)	LMM162	30	В	Ні	7

Як уже зазначалось, згідно навчального плану студенти працюють над магістерською дисертацією протягом літнього періоду, коли не читаються навчальні дисципліни. Дисертація вважається окремим обов'язковим для виконання модулем, який включає не лише підготовку власне дисертаційного дослідження під керівництвом наукового керівника, але й попереднє відвідування низки семінарів з методів наукових досліджень. Слід наголосити, що магістерські роботи можуть бути піддані усній перевірці (лат. *viva voce*) у разі виникнення підозри на академічну недобросовісність.

Дисертація надає можливість студенту проявити компетентність в юридичних дослідженнях. Робота над дослідженням передбачає автономію дій, дозволяє показати здатність студента управляти інформацією, обґрунтовувати власні судження, застосовувати інноваційні способи вирішення завдань. Так, зокрема, оцінюється: рівень засвоєння керівних принципів; уміння критично аналізувати та інтерпретувати ці принципи; уміння застосовувати їх до складних

фактичним проблем; уміння представити відповідні пункти в коротких, чітких і граматично правильних висловлюваннях.

Висновки. Відтак, після закінчення магістерської програми за спеціальностями «Вирішення спорів» чи «Альтернативні способи вирішення спорів» в школі права Лондонського університету Ситі випускник отримує міцну основу у вигляді передових знань в ключових галузях права та набутих навичок, необхідних для побудови успішної кар'єри в загальній чи спеціалізованій юридичній практиці, у сфері бізнесу, фінансів, в урядових установах, міжнародних організаціях, журналістиці, політиці, викладанні, науковій роботі тощо. Це доводить, що організація аналізованої магістерської програми є ефективною, тому позитивний практичний досвід професійної підготовки фахівців цієї галузі доцільно запозичувати та впроваджувати в українських закладах вищої освіти.

Перспективу подальших розвідок вбачаємо в аналізі сучасного стану професійної підготовки магістрів міжнародного арбітражу в Україні.

Список використаної літератури

2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration [Електронний ресурс]. URL: <https://www.whitecase.com/sites/whitecase/files/files/download/publications/qmul-international-arbitration-survey-2018-18.pdf>. (дата звернення: 29.09.2018).

Dispute Resolution [Електронний ресурс]. URL: <https://www.city.ac.uk/courses/postgraduate/dispute-resolution> (дата звернення: 23.09.2018).

Programme Specification – Postgraduate Programmes [Електронний ресурс]. URL: https://www.city.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0004/416326/LALMLLM02-Master-in-Laws-Programme-Specification.pdf (дата звернення: 23.09.2018).

References

2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration. URL: <https://www.whitecase.com/sites/whitecase/files/files/download/publications/qmul-international-arbitration-survey-2018-18.pdf> (access date: 29.09.2018)

Dispute Resolution. URL: <https://www.city.ac.uk/courses/postgraduate/dispute-resolution> (access date: 23.09.2018)

Programme Specification – Postgraduate Programmes. URL: https://www.city.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0004/416326/LALMLLM02-Master-in-Laws-Programme-Specification.pdf (access date: 23.09.2018)

Стаття надійшла до редакції 16.10.2018 р.

Стаття прийнята до друку 21.10.2018 р.

Нагорная Ольга

кандидат филологических наук, доцент
заведующая кафедрой языкознания

Хмельницкий университет управления и права, г. Хмельницкий, Украина

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МАГИСТЕРСКОЙ ПРОГРАММЫ ПО СПЕЦИАЛИЗАЦИЯМ «СУДЕБНОЕ РАССМОТРЕНИЕ ГРАЖДАНСКИХ ДЕЛ И РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ» И «РАЗРЕШЕНИЕ СПОРОВ» В ШКОЛЕ ПРАВА ЛОНДОНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА СИТИ

Аннотация. Вопрос профессиональной подготовки специалистов, способных эффективно решать сложные международные споры – очень актуальный в условиях глобализации. Целью исследования является детальный анализ основных особенностей организации и функционирования магистерской программы по специализациям «Судебное рассмотрение гражданских дел и разрешение споров» и «Разрешение споров» в школе права Лондонского университета Сити. Для определения степени научной разработанности исследовательской проблемы был применен метод анализа и синтеза методологической, социальной, правовой, научно-методической литературы. Метод обобщения был использован для формулирования выводов статьи. Специализируясь на разрешении споров, студенты получают возможность глубоко понять теорию и практику разрешения споров по гражданским и уголовным делам как путем традиционного судебного процесса, так и с помощью альтернативных процедур, в частности арбитража и посредничества.

Ключевые слова: арбитраж; альтернативное разрешение споров; Школа права Лондонского университета Сити; магистерская программа.

Nahorna Olha

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
Head of Language Studies Chair

Khmelnyskyi University of Management and Law, Khmelnyskyi, Ukraine

**GENERAL CHARACTERISTICS OF THE MASTERS PROGRAMME WITH THE AREAS OF
SPECIALISATION “CIVIL LITIGATION AND DISPUTE RESOLUTION” AND “DISPUTE
RESOLUTION” AT THE CITY LAW SCHOOL**

Abstract. The issue of training specialists capable of solving complex international disputes effectively is very relevant in the context of globalization. The purpose of the study is to describe the main features of the organization and functioning of the Masters programme in Civil Litigation and Dispute Resolution at the City Law School. To determine the level of scientific elaboration of the research problem, the method of analysis and synthesis of methodological, social, legal, scientific and methodical literature was applied. The method of generalization was used to formulate the conclusions of the article. The author observes that only a detailed study of the features of these specialisations, and in particular the training courses, suggests that they are directly related to the study of theoretical and practical issues of international arbitration. The programme suits existing legal practitioners as well as those who wish to work in the field of civil and criminal litigation, arbitration, international litigation and dispute resolution, legal services and tribunals. As it is domestic and internationally focused, it is interesting to students from the UK, Europe and around the world. Those who complete the LLM will demonstrate original application of knowledge to select and advanced legal issues, and in choice of approaches to legal practice. Students are engaged in research or scholarly activity that contributes to creative thinking and intellectual development in legal solutions. There is also much emphasis on the professional aspects of the law. This LLM is taught by leading academics as well as visiting practitioners including barristers and solicitors who work in private practice and in legal departments of major companies. Specializing in dispute resolution, students gain an insight into the theory and practice of solving civil and criminal disputes through traditional litigation as well as through alternative procedures, including arbitration and mediation.

Key words: arbitration; alternative dispute resolution; the City Law School; Masters programme.